

WPROWADZENIE

Eucharystia stanowi źródło i szczyt życia chrześcijańskiego. Jest sakramentem trwałym. Po odprawieniu Mszy św. Jezus Chrystus jest obecny nadal w swoim Ciele i Krwi. Pierwszorzędnym i pierwotnym celem przechowywania w Kościele świętych postaci poza Mszą św. jest administrowanie Wiatki. Drugorzędnymi celami zaś są udzielanie Komunii poza Mszą św. oraz adoracja Jezusa Chrystusa ukrytego pod tymi postaciami.

Wiara w rzeczywistą obecność Pana prowadzi do zewnętrznego i publicznego uwidocznienia tej wiary.

Z racji wielkiej tajemnicy wiary i potrzeby nadania odpowiedniej oprawy liturgicznej należy zadbać o to, by była odpowiednia liczba posługujących – zwłaszcza w czasie procesji i dłuższych, uroczystych adoracji Najświętszego Sakramentu.

PROCESJE EUCHARYSTYCZNE

Procesje eucharystyczne są publicznym świadectwem wiary i pobożności względem tego sakramentu, zwłaszcza w uroczystość Najświętszego Ciała i Krwi Pańskiej (Boże Ciało).

Porządek procesji eucharystycznej:

- a)** ministrant krzyża pomiędzy dwoma ministrantami światła; w czasie niektórych procesji czoło procesji ulega modyfikacjom (patrz przepisy dot. Triumfu Paschalnego – w Mszale Rzymskim);
- b)** przedstawiciele stowarzyszeń religijnych, sodalicy niosący swoje znaki i symbole (najpierw sztandary, następnie feretrony – specjalnej konstrukcji nosze służące do niesienia obrazów, figur i relikwii);
- c)** służba lit., ustawiona wg funkcji albo wzrostu;
- d)** zakonnicy i zakonnice;
- e)** prezbiterzy (nie celebrujący liturgii);
- f)** diakoni;
- g)** koncelebransi;
- h)** ministrant niosący pastorał (jeśli biskup niesie Najświętszy Sakrament);
- i)** dziewczynki sypiące kwiatki (dopuszczalne jest także inne miejsce odpowiadające lokalnym zwyczajom; ważne, by zachowano wymowę znaku jakim jest sypanie kwiatków przed Najświętszym Sakramentem);
- j)** nawikulariusz (w razie potrzeby, np. dłuższa procesja można wyznaczyć jeszcze pomocnika nawikulariusza);
- k)** dwóch turyferariuszy, niosących kadzielnice od strony wewnętrznej, przed Najśw. Sakramentem, sami idą nieco z boku, w trakcie procesji w razie potrzeby dokonują nasypania kadzidła;

l) celebrans niosący Najświętszy Sakrament w monstrancji (może iść pod baldachimem);

m) dwaj asystujący diakoni (zwłaszcza jeśli celebransem jest biskup);

n) ceremoniarz, ministrant mitry (uwaga j.w.);

o) ministrant księgi i mikrofonu (w tym miejscu tylko wówczas, gdy są potrzebni np. podczas modlitw przy czterech ołtarzach w uroczystość Bożego Ciała, w innym przypadku idą z pozostałymi członkami służby liturgicznej);

p) w pobliżu Najświętszego Sakramentu, np. po obu stronach baldachimu ministranci mogą nieść pochodnie;

q) jeśli jest taki lokalny zwyczaj – przy baldachimie, na zewnątrz, mogą iść przedstawiciele wojska, policji, straży pożarnej czy innych umundurowanych służb;

r) za celebransem idą wierni, którzy mogą nieść zapalone świece;

s) jeśli używane jest nagłośnienie – odpowiednio przygotowane osoby powinny je nieść, mikrofon ma kantor albo któryś z prezbiterów prowadzący śpiew.

W czasie procesji należy zachować zwyczaje miejscowe odnośnie do przebiegu procesji oraz przystrojenia domów i ołtarzy – tak jednak, by w centrum był Chrystus i tajemnica eucharystyczna.

WYSTAWIENIE NAJŚWIĘTSZEGO SAKRAMENTU

Zwyczajnym celebransem wystawienia Najświętszego Sakramentu jest kapłan albo diakon.

W szczególnych okolicznościach akolita, nadzwyczajny szafarz Komunii Św. albo wierny delegowany przez miejscowego ordynariusza mogą dokonać wystawienia przez otwarcie tabernakulum, mogą także postawić puszkę na ołtarzu albo umieścić hostię w monstrancji. Nie mogą jednak dokonać błogosławieństwa.

I Przygotowanie

Przed wystawieniem Najświętszego Sakramentu należy przygotować:

- 1)** monstrancję, kładzie się ją na albo w pobliżu ołtarza (w tym ostatnim wypadku stawia się ją bokiem do ludu, zwykle nie na środku, tylko nieco przesuniętą w stronę darów); wystawienie może też być dokonane w puszcze. Jeśli używane są różne monstrancje należy zadbać o to, by do wybranej pasowała ta lunula, w której jest konsekrowana hostia przeznaczona do wystawienia;
- 2)** zależnie od rodzaju celebracji i miejscowego zwyczaju zasłonę na monstrancję (np. w Wielki Piątek) albo welon na puszkę (wystawienie w puszcze, np. w Wielki Czwartek);
- 3)** korporał;
- 4)** cztery albo sześć świec (a przynajmniej dwie, gdy wystawienie jest w puszcze);
- 5)** rytuał;

6) welon dla celebransa w kolorze złotym albo białym;

7) klęcznik (jeden albo więcej); jeśli wystawienie jest dokonywane po mszy św., to ustawia się go w czasie obrzędów komunii albo po modlitwie po komunii zależnie od lokalnych warunków;

8) w razie potrzeby także kwiaty;

9) w zakrystii: kadzielnicę i łódkę z kadzidłem (wymagane, gdy wystawienie jest w monstrancji, wg uznania, gdy wystawienie jest w puszcze);

10) szaty dla celebransa: albę (gdy jej krój tego wymaga – także humerał), pasek, białą stulę, kapę;

11) mikrofon przy klęczniku celebransa, dodatkowo także przy scholi oraz organach zależnie od przebiegu obrzędu.

II Dokonanie wystawienia

Porządek wystawienia Najświętszego Sakramentu:

- 1)** po modlitwie po Komunii i ewentualnie po ogłoszeniach – jeśli wystawienia ma miejsce po Eucharystii albo po dojsciu do ołtarza i po wykonaniu stosownego znaku czci – jeśli wystawienie stanowi osobny obrzęd, kapłan (diakon) podchodzi do tabernakulum, otwiera je, przykłęka, bierze kustodię z Hostią, zanoszą na ołtarz, wkłada lunulę do monstrancji. Następnie umieszcza monstrancję na środku ołtarza lub na uprzednio przygotowanym tronie – zawsze na korporale;
- 2)** celebrans wstaje, zasypuje kadzidło, kłęka, otrzymuje kadzielnicę od posługującego ministranta (diakona) i okadza Najświętszy Sakrament, po czym oddaje kadzielnicę usługującemu.

III Adoracja

Podczas celebrowania wystawienia Najśw. Sakramentu należy przestrzegać następujących zasad:

- 1)** Wypada, aby wystawienie uroczyste i trwające dłuższy czas miało miejsce na końcu Eucharystii, na której konsekrowałyby się Hostię wystawianą do adoracji;
- 2)** W oprawie zewnętrznej trzeba unikać tego wszystkiego, co w jakiś sposób mogłoby zaciemnić pragnienie Chrystusa, który Najświętszą Eucharystię ustanowił w tym przede wszystkim celu, aby służyła nam jako pokarm, lekarstwo i wzmocnienie;
- 3)** Zabronione jest odprawianie Mszy św. podczas trwania wystawienia Najświętszego Sakramentu;
- 4)** Jeśli wystawienie jest krótkie, puszkę lub monstrancję stawia się na mniejszym ołtarzu, jeśli dłuższe – można przygotować tron na widocznym miejscu, nie może być to jednak miejsce zbyt wysokie lub dalekie; zależnie od architektury świątyni może to być np. ołtarz albo tabernakulum.

IV Błogosławieństwo eucharystyczne

Na końcu wystawienia udziela się błogosławieństwa Najświętszym Sakramentem.

1) błogosławieństwo to powinno być poprzedzone śpiewem *Przed tak wielkim Sakramentem* albo innym śpiewem eucharystycznym (za zgodą Konferencji Episkopatu);

2) podczas tego śpiewu ma miejsce okadzenie Najświętszego Sakramentu w takim samym porządku jak opisano wyżej dla wystawienia;

3) po zakończeniu okadzenia i śpiewu celebrans wstaje, mówi *Módlmy się* i odmawia modlitwę z rytuału, np. *Boże, Ty w Najświętszym Sakramencie*;

4) następnie otrzymuje welon, podchodzi do ołtarza, przykłęka, bierze monstrancję i błogosławi zgromadzony lud;

5) w czasie błogosławieństwa Najświętszym Sakramentem ministranci klęcząc na środku przed ołtarzem mogą okadzić Najświętszy Sakrament (trzema pociągnięciami kadzidła);

6) w czasie błogosławieństwa stosownie do lokalnego zwyczaju ministranci albo ceremoniarz mogą także dać trzykrotny znak dzwonkiem.

V Schowanie Najświętszego Sakramentu

1) po błogosławieństwie celebrans kładzie monstrancję na ołtarzu bokiem do ludu, przykłęka, zdejmuje welon i oddaje go ministrantowi;

2) następnie celebrans wyjmuje lunulę z Hostią z monstrancji, wkłada do kustodii, znosi kustodię do tabernakulum; może to też uczynić inny prezbiter albo diakon;

3) przed zamknięciem tabernakulum celebrans przykłęka, wraz z nim posługujący i wszyscy wychodzą do zakrystii, pierwszy idzie turyferariusz;

4) jeśli istnieje konieczność przerwania dłuższej adoracji (np. z powodu braku możliwości czuwania wiernych przez cały czas), to kapłan (diakon) nie dokonuje błogosławieństwa, ale – po krótkiej osobistej adoracji – chowa Najświętszy Sakrament w tabernakulum, w sposób uproszczony, bez śpiewu i modlitwy, bez kadzidła. W podobny sposób, w wyznaczonym czasie dokonuje ponownego wystawienia. Może to nastąpić nie częściej niż dwa razy na dzień;

5) w przypadku przeniesienia Najświętszego Sakramentu z tabernakulum, które nie jest przy ołtarzu wystawienia używa się dwóch świec, które przed celebransem niosą ministranci (albo inni wierni), kapłan nakłada welon na kustodię;

6) kustodia, puszka, monstrancja, lunula.

MATERIAŁY POMOCNE DLA POSŁUGUJĄCYCH

Księga liturgiczna

Komunia Święta i Kult Tajemnicy Eucharystycznej poza Mszą Świętą.

Dokumenty liturgiczne

• Instrukcja Świętej Kongregacji Obrzędów Eucharysticum *Mysterium* z 25 maja 1967 r. *O kulcie Tajemnicy Eucharystycznej*, nr 1-9, 49-50, 60-66

• *Caeremoniale episcoporum*, 1984, nr 30-37, 1093-1101, 1102-1115

• *Ogólne Wprowadzenie do Mszału Rzymskiego*, 2002, nr 18, 45, 91, 107, 109, 110, 111, 119, 120, 122, 169-170, 274, 277, 294, 310, 314-117, 329, 335-347

• *Instrukcja Episkopatu Polski o kulcie Tajemnicy Eucharystycznej poza Mszą Św.* (1 XII 1987) – całość

• Kongregacja ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów, *Dyrektorium o pobożności ludowej i liturgii*, nr 160-165, 245

Przepisy liturgiczne dotyczące celebracji wystawienia Najświętszego Sakramentu i adoracji, zarówno o zasięgu powszechnym, jak i lokalnym podają często **kalendary liturgicznej danej diecezji**. Ponadto każdego roku podają one terminy dłuższych adoracji dla poszczególnych parafii.

Wybrane rytuały:

• *Agenda liturgiczna diecezji opolskiej. Nabożeństwa, poświęcenia i błogosławieństwa*, wyd. studyjne, Wydawnictwo Św. Krzyża, Opole 1986

• *Agenda liturgiczna*, wydanie 2, poszerzone i uzupełnione, Księg. Św. Jacka, Katowice 2005

• B. Margasiński, R. Biel (red.), *Agenda liturgiczna diecezji tarnowskiej*, Wydawnictwo Byblos, 2002

• M. Maciejewski (opr.), *Nabożeństwa, modlitwy, błogosławieństwa. Agenda parafialna*, Apostolicum, Ząbki 2002

Opracowania i podręczniki

1) Ferraris F, *Animowanie celebracji liturgicznych*, Kraków 2002

2) Rzeźwicki G., *Od kandydata przez stopnie ministranta funkcję lektora i ceremoniarza do animatora*, Wydawnictwo Diecezji Tarnowskiej Byblos, 2006

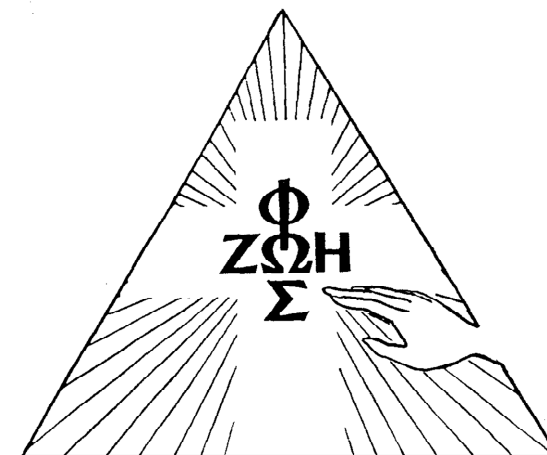
3) Szczepaniec St. (red.), *Ceremoniał posług liturgicznych*, Kraków 1987

4) P. Sartor, *ABC o Eucharystii*, Wydawnictwo WAM, Kraków 2007, s 63

Dokumenty liturgiczne w internecie

<http://www.kkbids.episkopat.pl/>

Krótkie pomoce liturgiczne

KULT TAJEMNICY EUCHARYSTYCZNEJ POZA MSZĄ ŚWIĘTĄ PROCESJE, WYSTAWIENIE NAJŚWIĘTSZEGO SAKRAMENTU cz. I

Opr. Wojciech Kosmowski

członek Centralnej Diakonii Liturgicznej
Ruchu Światło-Życie

kosmowsk@mp.pl

Nawrócenie Św. Pawła, Apostoła
AD 2008